

Contouren van een selectieve driejarige geïntegreerde masteropleiding tot GZ-psycholoog

Concept 11-7-2024

Inleiding

In de eerste fase van programma APV (APV1) is advies uitgebracht over een aansluiting in de opleidingsketen van universitaire gezondheidszorgpsychologie (GZ)-master, naar post-initiele BIG-GZ-opleiding, naar een specialistische vervolgopleiding. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen een logistieke aansluiting (LA), namelijk een 1-jarige universitaire master en 2-jarige GZ opleiding, en een geïntegreerde aansluiting (GA), namelijk een driejarige master GZ – die opleidt tot een BIG artikel 3 geregistreerde GZ-psycholoog-generalist.

In fase 2 van het programma APV is besloten dat de projectgroep Aansluiting Master GZ-opleiding (AMG) een implementatieplan voor de logistieke aansluiting uit zal werken, omdat er te veel onzekerheid is over de mogelijkheid om een GA te ontwikkelen. De projectgroep zou wel een schets ('doorkijk') geven van de contouren van een geïntegreerde aansluiting. Een beslissing over de GA, en over de implementatie hiervan, zal in een latere fase moeten worden genomen.

In de hier voorliggende notitie schetsen we de belangrijkste verschillen tussen een GA en een LA en we eindigen met een aantal belangrijke implicaties, zoals we die nu kunnen overzien. Het uitgangspunt blijft dat hoewel de universiteiten formeel eindverantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de 3-jarige master, de samenwerking met de branche organisaties en de praktijkopleidingsinstellingen essentieel is. In gesprekken met stakeholders zullen de potentiële problemen van de GA verder moeten worden geïnventariseerd om uiteindelijk ook tot oplossingen te komen.

Belangrijkste verschillen tussen LA en GA

Stelselwijziging en financiële implicaties

Het geïntegreerde traject vereist verandering in de bekostiging van de opleiding tot GZ-psycholoog, omdat op dit moment de GZ-master door het ministerie van Onderwijs en Wetenschap (OCW) wordt gefinancierd en de post-initiele GZ-opleiding door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Bij de GA komt de GZ-opleiding in de huidige vorm te vervallen en zal de geïntegreerde driejarige master ondergebracht worden bij OCW. Dat betekent een wetswijziging, waarmee de beide ministeries akkoord moeten gaan en die ertoe moet leiden dat de financiering van VWS door OCW wordt overgenomen. Voor de nieuwe GA zullen alle universiteiten een aanvraag moeten indienen bij de CDHO (Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs). Wanneer deze positief is doorlopen, moet bij de NVAO een TNO (Toets Nieuwe Opleidingen) worden ingediend, waarbij de opleiding wordt beoordeeld op de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam, en moet een capaciteitsbeperking per opleiding aangevraagd worden. Dit proces zal minimaal 5 tot 6 jaar in beslag nemen.

Het is op dit moment niet op alle punten duidelijk wat de financiële implicaties zijn van deze stelselwijziging en wat dit betekent voor de opleidingscapaciteit. De universiteiten zullen financiering voor een 3-jarige master krijgen, maar zullen belangrijke delen van het onderwijs (zoals stagebegeleiding en praktijkonderwijs) grotendeels moeten uitbesteden. Tegelijkertijd is het wettelijk niet toegestaan om meer dan een derde van het onderwijs uit te besteden. Bovendien is het de vraag hoe het veld de begeleiding van stages kan financieren en welke rol de uitvoerende opleidingsinstituten gaan spelen. Dit alles moet doordacht en uitgewerkt worden. Daarbij kan de werkwijze zoals die in de opleiding tot basisarts wordt gehanteerd informatief zijn.

Selectie en inhoud van het 3-jarige programma

De werkwijze voor de *selectie* bij de GA is eenmalig, namelijk in het laatste Bachelor jaar voor instroom in de selectieve master. Het is wettelijk niet toegestaan om een tweede selectiemoment tijdens de master in te stellen. Dit betekent dat er bijvoorbeeld moet worden nagedacht op welke manier studenten die zelf vinden dat ze de verkeerde keuze hebben gemaakt of die na de eerste stage niet geschikt blijken, op een goede manier kunnen doorstromen naar een andere master track. Er kan gedacht worden aan een niet-bindend studieadvies, maar de mogelijkheden hiervoor en de alternatieven voor deze studenten moeten worden uitgewerkt. Ook moet de mogelijkheid tot het uitspreken van een *judicium abeundi* worden onderzocht als blijkt dat een student echt niet geschikt is voor het beroep waartoe de geïntegreerde master opleidt.

In aansluiting op de bacheloropleiding wordt in de geïntegreerde GZ-psycholoog generalist-master (GZP-master) gewerkt aan de kennis en competenties van een GZ-psycholoog. Gedurende de drie jaar moeten de doorlopende leerlijnen worden geborgd en moet worden gezorgd dat studenten in het tweede en derde masterjaar in minimaal twee verschillende zorgcontexten en met verschillende leeftijdsgroepen werken om zo de breedheid van de opleiding te garanderen. Cruciaal in de GA is dat de theoretische vakken, klinische- en onderzoek vaardigheden, en praktijkervaringen als geïntegreerd geheel worden aangeboden, waardoor theorie en praktijk goed op elkaar aansluiten.

Governance

In een GA zijn de universiteiten eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de opleiding en het diploma. Zij kunnen echter een deel van de uitvoering beleggen bij opleidingsinstellingen (bv. de OI's die nu de GZ-opleiding organiseren) en praktijkinstellingen. In de LA is voorgesteld om dit via een Samenwerkingsverband Psychologisch Opleiding en Onderwijs (SPOO) te organiseren en dit zou ook kunnen werken voor de GA. Maar welk onderwijs in de GA precies belegd wordt bij docenten werkzaam aan de universiteit of bij externe docenten, welke rol externe stagebegeleiders, supervisors en de huidige hoofdopleiders spelen bij selectie, onderwijs, en toetsing/beoordelingen, moet verder worden uitgewerkt. Daarnaast is het onduidelijk of een GA ook voor de orthopedagogen zal worden gefinancierd, hetgeen consequenties heeft voor onder andere de instroom van studenten en het beroepsperspectief.

Studentenstatus

In tegenstelling tot de LA, heeft de opleiding gedurende de drie jaar van de GA een studentstatus en ontvangt deze studiefinanciering. De student zal als stagiair praktijkervaring opdoen in drie stages en bij het voldoen aan de gestelde eisen het masterdiploma behalen. Daarna kan de afgestudeerde zich als GZ-psycholoog-generalist inschrijven in het BIG-register. Er moet nog worden onderzocht in hoeverre studenten voor alle stages een stagevergoeding conform gestelde eisen kunnen ontvangen of bijvoorbeeld alleen voor de stages in jaar 2 en 3. Studenten krijgen geen salaris (en bouwen geen pensioen op) zoals dat nu in de twee jaar van de GZ-opleiding wel het geval is en ze betalen jaarlijks collegegeld als student. De studentstatus zal ook consequenties hebben voor de vergoeding van de zorgverlening die de opleidingen tijdens hun opleiding uitvoeren in de praktijkopleidingsinstellingen: ook deze consequenties moeten nader onderzocht worden.

Consequenties voor belanghebbenden

De invoering van een GA heeft voor alle partijen consequenties die we in dit stadium nog niet geheel kunnen overzien. In elk geval zal de financiering veranderen en dit moet voor alle partijen in kaart worden gebracht. Hieronder noemen we een aantal voorbeelden (niet uitputtend) van zaken die geregeld moeten worden (naast de punten die ook in het implementatieplan LA worden genoemd):

Universiteiten

- Organisatie van de selectie voor een 3-jarige master samen met de praktijkinstellingen (conform LA);

- Organiseren van alternatieven voor studenten die uitvallen;
- Ontwikkeling van het inhoudelijk programma in samenwerking met de opleidingsinstituten.

Praktijkinstellingen

- De overgang van werkgeverschap naar stage-verlenende instelling voor de jaren 2 en 3;
- Samenwerkingsafspraken met de SPOO, Regionaal Samenwerkingsverbanden (RSV's), POI's en universiteiten over de diverse aspecten als selectie, stages, kwaliteitsbewaking voor zover al niet geregeld is bij de LA;
- Financiering van de zorg door de opleidingen en van de begeleiding van de opleiding bij het leren in de praktijk.

Hoofdopleiders en P-opleiders

- Invullen nieuwe positie en rol in de veranderde governance

Opleidingsinstituten

- Afstemming met universiteiten over inhuur docenten;
- Afstemming met de universiteiten met betrekking tot de organisatie van de kwaliteitszorg, zoals de visitatie van de praktijkopleidingsinstellingen en RSVs;
- Afstemming met universiteiten over het cursorisch onderwijs, zoals nu in de GZ-opleiding wordt gegeven;
- Samenwerking in RSV's.

OCW en VWS

- Aanpassingen in stelsel;
- Overheveling van middelen wanneer er sprake is van een herziening van het stelsel.

Capaciteitsorgaan

- Afspraken die gemaakt moeten worden ten aanzien van ramingen, o.a. in verband met de selectie van studenten c.q. uitstroom aan GZ-psychologen.

Tot slot

Het zal duidelijk zijn dat er met diverse stakeholders gesprekken moeten worden gevoerd over de GA. De GA heeft duidelijke voordelen en reflecteert dat de opleiding tot GZ-psycholoog een volwaardige, initiële opleiding is die gefinancierd dient te worden door het ministerie van OCW. Er zijn echter ook mogelijke negatieve consequenties voor sommige stakeholders vergeleken met de huidige situatie. Hierover moeten de gesprekken worden opgestart.